

SÍNTESI DE DIAGNOSI I ESTRATÈGIES SOBRE: **REDUCCIÓ I VALORITZACIÓ DE RESIDUS**

Les polítiques de reducció de la producció de residus, de recollida selectiva i de revalorització no han estat fins el moment prou eficients, en part per manca d'educació ambiental o per deficiències en els serveis. Les característiques particulars de cada municipi fan que els sistemes de recollida hagin de ser també diferents; mentre alguns municipis (Vilassar, Canet...) assagen el "porta a porta".

L'abocador de Barcelona al Garraf es troba en una situació límit, més enllà de la seva capacitat, i resulta necessari ubicar nous espais per realitzar l'abocament de materials de rebuig, que difícilment poden trobar-se ja en la franja litoral.

DIAGNOSI ESTRATÈGICA

Els darrers anys, especialment en els municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona s'han executat infraestructures mediambientals de tractament dels residus de notable rellevància. D'una banda, pràcticament s'ha completat la xarxa metropolitana de deixalleries, hi ha una planta de triatge de nova construcció a Molins de Rei i s'ha incorporat al servei la planta de triatge de Sant Feliu de Llobregat. Respecte a l'equipament clau pel desenvolupament del PMGRM: els Ecoparcs, el primer està en funcionament a la Zona Franca de Barcelona, el segon està a Montcada i Reixac en fase de proves i el tercer, anomenat l'Ecoparc de la Mediterrània, s'està construint a Sant Adrià del Besòs. Ara es planteja la necessitat d'un quart a la RMB, donat la gran demanda existent.

És destacat l'efecte de la primera part de la restauració del dipòsit controlat de la Vall d'en Joan amb les terrasses revegetades, dins del procés de tancament del dipòsit i el seu retorn al parc del Garraf en el compliment del compromís de tancament progressiu i que ha de finalitzar el 2006.

Competències municipals sobre la recollida de residus

La normativa sobre règim local estableix la recollida i valorització dels residus com un dels àmbits més clars en què els municipis han de dur a terme actuacions i prestacions de manera obligada, bé individualment, bé associats. En general, per als municipis del litoral metropolità la gestió dels residus: recollida i tractament, és una tasca difícil i molt costosa, a la qual hi han de dedicar una part important del pressupost.

Tots ells presenten trets específics, que dificulten o impossibiliten en força casos l'exercici efectiu de les previsions normatives actuals. Gairebé la meitat no superen els 5.000 habitants, és a dir, tenen una estructura organitzativa reduïda i una dotació de recursos econòmics i tècnics insuficient. Això, a més de complicar la prestació dels serveis bàsics comporta, normalment, que no tinguin una regidoria de medi ambient —les funcions que s'assignen habitualment a aquesta en els ajuntaments mitjans o grans queden integrades en alguna altra— i que les qüestions ambientals no es considerin prioritàries.

D'altra banda, els plans i programes destinats a la reducció dels residus, la recollida selectiva i revalorització, no han acabat de reeixir i han obtingut resultats per sota dels objectius fixats inicialment. No obstant això, hi ha algunes bones pràctiques que poden servir d'exemple per a la resta. Aquest és el cas de Vilassar de Mar, que malgrat tenir problemes inicials amb l'empresa licitada i amb les queixes d'alguns veïns contraris, ha aconseguit, mitjançant la recollida porta a porta, recollir el 70% dels residus generats en el municipi. El mateix model de Vilassar està començant a Canet de Mar, on el programa va iniciar-se amb la recollida de paper i cartró per comerços i escoles, i està previst que, a partir del maig, s'estengui a tot els habitatges.

Amb tot, la recollida segregada de matèria orgànica domiciliària comporta que els ajuntaments adaptin el seu servei de recollida. Per al ciutadà suposa un canvi d'hàbits i una major participació que, inicialment, ha mostrat reticències. Està comprovat que la realització de la separació a la llar de la matèria orgànica porta associat un efecte multiplicador de la separació de les altres fraccions.

Polítiques i projectes de gestió de residus

La gestió dels residus que duu a terme l'Entitat de Residus de Catalunya mitjançant el Servei de Prevenció i Planificació de Residus està emmarcada en les directives europees en matèria de residus, el **Plan Nacional de Residuos Urbanos 2000-2006**, el Programa de Gestió de Residus Municipals de Catalunya (PROGEMIC) i els objectius establerts en el Programa Metropolità de Gestió de Residus Municipals (PMGRM) aprovat per l'Entitat i les seves revisions bianuals.

Les principals fonts de finançament de la gestió dels residus són la Taxa Metropolitana de Tractament (TMTR) i els ingressos obtinguts en virtut de la Llei 11/97 de 24 d'abril d'Envasos i Residus d'Envasos (LERE) per a la valorització d'envasos.

Aquesta llei financia també les recollides selectives de les fraccions de paper-cartró, vidre i envasos i es vehicula mitjançant convenis amb l'Agència de Residus de Catalunya i Ecoembalages o Ecovidrio, segons la fracció, i la participació de les Entitats Locals, seguint el model dels Sistemes Integrats operatius a tot Espanya. L'any 1999, un cop aprovat el conveni amb Ecoembalages que permetia en part el seu finançament es va desplegar de forma generalitzada la recollida d'envasos lleugers a l'àmbit metropolità de cara a col·laborar amb els ajuntaments en el seu desplegament, el que ha comportat el consegüent increment en la recollida selectiva.

Al juny del 2003 el Parlament va aprovar la creació d'un cànon de deu euros per tona de residus que es dipositen als abocadors. El Fons de Gestió de Residus va recaptar per aquest concepte més de 20 milions d'euros, que després s'han invertit en noves instal·lacions de gestió de residus o s'han repartit entre els municipis que apliquen de manera més eficient les noves polítiques de recollida selectiva i reciclatge.

El DMAH va anunciar un projecte de llei en tramitació per a crear dos nous "cànon ecològics", que s'aplicaran als residus municipals que s'incineren i a la runa de construcció que va a parar als abocadors controlats. Aquests dos nous tributs, juntament amb el cànon sobre els residus que es dipositen en abocadors (ja en vigor), han de servir per finançar les infraestructures de tractament de residus i "incentivar un comportament més respectuós amb el medi ambient, per afavorir el desenvolupament de les mesures de minimització i de valorització dels residus". La proposta del departament de Medi Ambient estableix que el cànon sobre la incineració serà de 5 euros per tona de residus cremats i manté en 10 euros per tona el cànon d'abocament. Així doncs, la modificació legislativa continuarà beneficiant els municipis que fan servir les plantes incineradores (en especial a l'àrea metropolitana). En el mateix sentit, el projecte de llei en procés d'informació pública deixa oberta la possibilitat que els Fons de Gestió de Residus (quantitat que es recapta amb aquests tributs) sigui utilitzat per millorar les plantes incineradores existents (una possibilitat no prevista per la normativa vigent).

Una segona novetat del projecte de llei en tramitació és el cànon sobre "la deposició de residus de la construcció", que pretén finançar les instal·lacions de tractament d'aquest tipus de runa i incentivar-ne la minimització i reutilització. Així, els constructors o gestors que dipositin runa en abocadors controlats hauran de pagar un cànon de 3 euros per tona. El departament de Medi Ambient calcula que a Catalunya es produeixen cada any uns 6 milions de tones de runa de construcció. A l'àmbit metropolità de Barcelona, per exemple, l'any 2003 es van recollir en abocadors controlats uns 3 milions de tones de runa.

L'estat d'execució del PMGRM

El PMGRM estableix uns objectius per a les recollides selectives, i preveu unes instal·lacions i uns sistemes de tractament de residus versàtils i flexibles, tot això dins d'una estratègia que prima la minimització i prevenció de la generació de residus i que preveu per l'horitzó 2006 el 60% de reciclatge, en un escenari en el que la generació de residus haurà decrescut.

El Programa fixa uns objectius per al període 1997-2006 i preveu un procés de revisions bianuals. La primera revisió bianual 1998-1999, es va publicar en un document que inclou també les propostes d'actuació per al bienni 2000-2001. En sessió de 22 de juliol de 2004 el Consell Metropolità va aprovar l'inici dels tràmits d'una nova revisió.

Els objectius del PMGRM es basen en un enfocament més eficient en la reducció en origen, la màxima recirculació dels materials, la potenciació de la segregació i la valorització dels residus, la prioritització de la minimització del rebuig. Tot això junt amb l'establiment d'una fiscalitat favorable a la disminució del rebuig i a la recuperació del recurs i a l'impuls d'estratègies de pedagogia activa i foment de canals de participació de la població en general i dels grans productors.

Al marge dels objectius fixats explícitament en el PMGRM que preveia el manteniment de les dues plantes de valorització energètica actualment en servei, va concretar-se la iniciativa de **L'Ecoparc de la Mediterrània a Sant Adrià del Besòs**, dins del marc de les actuacions urbanístiques que tenen com a eix la celebració del Fòrum de les Cultures 2004.

La recollida selectiva de les diferents fraccions dels residus domèstics es du a terme d'una manera majoritària mitjançant l'aportació dels ciutadans als diferents contenidors, repartits

per tot el territori metropolità, ja sigui en vorera o en àrees d'aportació. Aquest sistema de recollida es complementa amb d'altres, com són la recollida pneumàtica (en contenidors soterrats o en centrals) les recollides porta a porta que organitzen els serveis municipals o el sector privat i les deixalleries fixes i les mòbils.

La matèria orgànica és, en pes, la fracció majoritària de les escombraries domiciliàries. L'èxit de la recollida segregada de matèria orgànica és la clau de volta del PMGRM, que fixa per a l'any 2006 un objectiu de recuperació del 30% de reciclatge de matèria orgànica sobre el total dels residus. Aquesta es pot classificar, segons el seu origen, en domiciliària, de generadors singulars i d'esporga vegetal.

Gestió dels residus municipals (tones), 2003

Municipi	Deposició controlada	Incineració	Compostatge	Metanització	Deposició controlada (%)	Incineració (%)	Compostatge (%)	Metanització (%)	TOTAL	Cens 2003	Kg/hab/dia
Malgrat de Mar	3.521,94	9.821,65	0	0	26,4%	73,6%	0,0%	0,0%	13.343,59	15.614	2,34
Santa Susanna	1.138,01	3.173,57	0	0	26,4%	73,6%	0,0%	0,0%	4.311,58	2.413	4,9
Pineda de Mar	4.230,90	11.798,73	0	0	26,4%	73,6%	0,0%	0,0%	16.029,63	22.843	1,92
Calella	1.846,33	9.188,41	0	0	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%	11.034,74	15.400	1,96
Sant Pol de Mar	1.300,91	1.685,89	0	0	43,6%	56,4%	0,0%	0,0%	2.986,80	4.276	1,91
Canet de Mar	1.650,07	5.028,81	0	0	24,7%	75,3%	0,0%	0,0%	6.678,88	11.722	1,56
Arenys de mar	0	7.519,16	0	0	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	7.519,16	13.431	1,53
Caldes d'Estrac	711,7	1.332,10	0	0	34,8%	65,2%	0,0%	0,0%	2.043,80	2.310	2,42
Sant Vicenç de Montalt	1.801,05	1.850,37	0	0	49,3%	50,7%	0,0%	0,0%	3.651,42	4.326	2,31
Sant Andreu de Llavanes	2.067,20	3.337,38	0	0	38,2%	61,8%	0,0%	0,0%	5.404,58	8.450	1,75
Mataró	0	51.598,84	0	0	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	51.598,84	111.879	1,26
Cabrera de Mar	1.354,89	1.405,27	0	0	49,1%	50,9%	0,0%	0,0%	2.760,16	3.869	1,95
Vilassar de Mar	853,78	7.840,20	0	0	9,8%	90,2%	0,0%	0,0%	8.693,98	18.321	1,3
Premià de Mar	0	11.799,02	0	0	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	11.799,02	27.326	1,18
Masnou, el	401,56	9.726,32	0	0	4,0%	96,0%	0,0%	0,0%	10.127,88	21.001	1,32
Montgat	0	3.278,00	0	0	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	3.278,00	8.775	1,02
Badalona	0	74.525,00	0	0	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	74.525,00	214.440	0,95
Sant Adrià de Besòs	0	12.201,00	0	0	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	12.201,00	32.845	1,02
Barcelona	375.601,00	224.747,00	0	89.960,00	54,4%	32,6%	0,0%	13,0%	690.308,00	1.582.738	1,19
Prat de Llobregat, el	16.717,00	0	0	2.754,00	85,9%	0,0%	0,0%	14,1%	19.471,00	63.312	0,84
Viladecans	23.731,00	0	0	0	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	23.731,00	59.343	1,1
Gavà	19.143,00	0	0	0	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	19.143,00	42.304	1,24
Castelldefels	23.963,00	0	0	0	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	23.963,00	52.405	1,25
Sitges	17.100,00	0	0	0	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	17.100,00	22.625	2,07
Sant Pere de Ribes	10.153,00	0	0	0	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10.153,00	24.741	1,12
Vilanova i la Geltrú	24.788,00	0	0	0	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	24.788,00	57.300	1,19
Cubelles	5.155,00	0	0	0	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5.155,00	8.548	1,65

Font: Agència de Residus de Catalunya, 2003

ESTRATÈGIA

Reducció i valorització de residus

Objectius

- Impuls a la recollida selectiva i de millora dels equips de valorització de residus
- Reducció de residus

Accions

- Programa d'impuls a la recollida selectiva i de millora dels equips de valorització de residus

- Programa de reducció de residus

Projectes en curs

Creació deixalleria	Sant Pol de Mar
Implantació del programa de recollida selectiva porta a porta Creació d'una Planta de Runes	Canet de Mar
Ampliació de la deixataria i la recollida de cartró al comerç.	Arenys de Mar
Estudi i projecte per fases, de recollida selectiva i valorització de residus (gener 2006)	Masnou, el
Ecoparc 3, de la Mediterrània	Sant Adrià de Besòs
Pla de contenidors	Cubelles